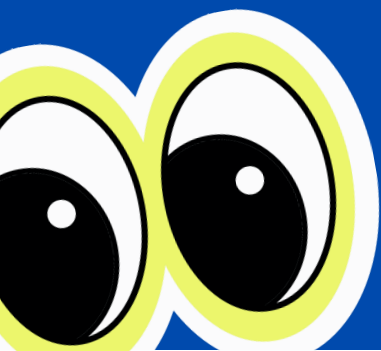

คู่มือสิทธิทาง
Canva

ทางสิ่งแวดลอม

สิทธิในการอยู่ใต้วงแวดล้อมที่ดี

สิทธิในการอยู่ใต้วงแวดล้อมที่ดี
เป็นส่วนหนึ่งของสิทธิมนุษยชนสากลได้อย่างไร?

ระหว่างประเทศ

8 ตุลาคม 2564 สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ (UN General Assembly) ลงมติรับรองมติของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนฯ (UNHRC) ให้การเข้าถึงสิ่งแวดล้อมที่สะอาดดีต่อสุขภาพ และ ยั่งยืน เป็นสิทธิมนุษยชนสากล

ภายในประเทศ (ไทย)

ประเทศไทยเป็นภาคีแห่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และ สิทธิทางการเมือง (ICCPR) และ สิทธิเศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรม (ICESCR) มีหน้าที่ในการทำให้สิทธิในอากาศสะอาด และ สิ่งแวดล้อมที่ดี เกิดขึ้นจริง และ พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ 2550 เป็น เครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนในระดับประเทศ

๖ เข้าถึง ธรรมชาติ ที่สะอาด

เชิงเนื้อหา

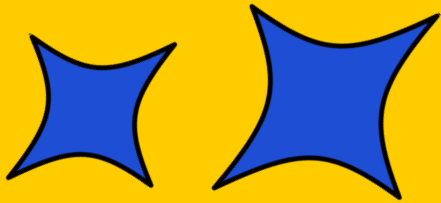
สิทธิในการมีเนื้อหาของตัวเองอย่างสมบูรณ์ ในกฎหมายไทย คือ พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มาตรา 5 บุคคลมีสิทธิในการดำรงชีวิตในสิ่งแวดล้อมและ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ

เชิงกระบวนการ

เป็นเครื่องมือในการคุ้มครองสิทธิเชิงเนื้อหา

- 1) มีสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ม. 41 เช่น ผลตรวจสารปนเปื้อนในแม่น้ำ ทุกคนในพื้นที่ที่ใช้น้ำจากน้ำกักควรได้รับรู้ว่ามีสารปนเปื้อนเพื่อเตรียมพร้อมในการรับมือ
- 2) มีส่วนร่วมตัดสินใจในโครงการที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ม. 43 เช่น โครงการม่านดักตะกอน ประชาชนในพื้นที่ ที่จะทำม่านดักตะกอนควรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการ
- 3) เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ม. 57

ความยุติธรรม ทางสิ่งแวดล้อม

คือ ความเท่าเทียมในการได้รับประโยชน์

และผลร้ายจากสิ่งแวดล้อมที่ทุกคนต้องได้รับผลกระทบ

ด้านเนื้อหา

- 1) การสร้างสมดุลระหว่างคนกับสิ่งแวดล้อม : จุดที่คนสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างยั่งยืน และสิ่งแวดล้อมยังอุดมสมบูรณ์ เพื่อต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของทุกคน คนอยู่ได้ สิ่งแวดล้อมอยู่ได้ ตัวอย่างเช่น การทำเหมืองแร่แรร์เอิร์ธเพื่อให้ได้แร่มาใช้ทำกังหันลมผลิตไฟฟ้า ส่งผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม เป็นการใช้สิ่งแวดล้อมอย่างไม่ยั่งยืน
- 2) ความเสมอภาคระหว่างคนหลายกลุ่มในการอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี : มีความเป็นธรรมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้คนทุกกลุ่มในสังคม
 - ความยุติธรรมในรุ่นเดียวกัน เช่น คนในเมืองและคนในชนบทต้องเข้าถึงอากาศที่ดีและได้ใช้น้ำที่สะอาดเหมือนกัน
 - ความยุติธรรมระหว่างรุ่น คือการรักษาทรัพยากรที่มีอยู่ปัจจุบัน ให้คนรุ่นหลังยังมีทรัพยากรที่ยังสมบูรณ์เพียงพอต่อการใช้

ด้านกระบวนการ

- 1) การมีส่วนร่วมในการจัดการและตัดสินใจ : การดำเนินโครงการที่อาจมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน ต้องมีการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน และต้องให้มีส่วนร่วมในการจัดการ เช่น ฝ่ายดักตะกอน
- 2) ขั้นตอนการดำเนินงานที่โปร่งใส เป็นกลาง ตรวจสอบได้ : เช่น การจัดทำรายงานผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมที่มีข้อมูลถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ ไม่มีอคติ ไม่บิดเบือน
- 3) ระยะเวลา : เช่น การตรวจสอบผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม ต้องมีการตรวจสอบทั้งระยะสั้น ระยะยาว มีหลายระดับ ทำอย่างสม่ำเสมอ เช่น ข้อมูลเรื่องผลกระทบทางสุขภาพจากการที่น้ำปนเปื้อน

๖ ลำห้วยคลิตี้

สาเหตุ

เกิดจากการที่บริษัททดแต่งแร่ ซีโอบริษัทตะกั่วคอนเซนเตรตส์ (ประเทศไทย) จำกัด ได้ปล่อยน้ำเสียที่และกากแร่ที่มีสารตะกั่วเข้มข้นลงสู่ลำห้วยคลิตี้ ที่ตั้งอยู่บริเวณ อ.ทองผาภูมิ จ.กาญจนบุรี

ผลกระทบ

- ต่อสุขภาพ : ชาวบ้านที่ได้มีการใช้น้ำในการอุปโภคและบริโภคมีอาการผิดปกติทางร่างกาย เช่น ทำให้เด็กมีพัฒนาการช้า เจ็บป่วยเรื้อรัง ปวดกระดูก สายตาพร่ามัว หรือบางรายถึงขั้นเสียชีวิต
- ต่อสิ่งแวดล้อม : สัตว์น้ำ พืช ที่ได้รับการปนเปื้อนสารตะกั่ว ไม่สามารถนำมาใช้ในการอุปโภคและบริโภคได้มาเป็นเวลากว่า 20 ปี
- ต่อวิถีชีวิต : จากปกติที่ชาวบ้านใช้น้ำในลำห้วยในการอยู่อาศัย จับปลา ปลูกผัก ต้องเปลี่ยนมาเป็นการซื้อน้ำและอาหารจากภายนอก ซึ่งเป็นการเพิ่มค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน

ก่อนการดำเนินคดี

ชาวบ้านพบความผิดปกติและมีการร้องเรียนเรื่องสีน้ำในลำห้วยเปลี่ยนสี มีกลิ่น และเริ่มพบคางมีผิดปกติทางร่างกาย เช่น มีอาการเจ็บป่วย ทำให้หน่วยงานมีการเข้าตรวจสอบคุณภาพน้ำ ตะกอนและตรวจเลือดของชาวบ้าน รวมถึงตรวจสอบการประกอบกิจการของโรงแต่งแร่ จึงทำให้ทราบข้อมูลว่ามีกรณีปนเปื้อนของสารตะกั่วในสิ่งแวดล้อมและร่างกายชาวบ้าน ซึ่งกลายเป็นหลักฐานสำคัญในการฟ้องคดี

การดำเนินคดี

- คดีแพ่ง ชาวบ้านฟ้องร้องบริษัทตะกั่วคอนเซนเตรตส์ (ประเทศไทย) จำกัด ซึ่งเป็นผู้ก่อมลพิษ เพื่อเรียกค่าเสียหายจากอาการเจ็บป่วย ขาดแคลนอาหาร และการเสียชีวิต ซึ่งศาลฎีกาพิพากษาให้บริษัทและผู้บริหารชดใช้ค่าเสียหายแก่ชาวบ้านเป็นเงินกว่า 36 ล้านบาท
- คดีปกครอง ฟ้องกรมควบคุมมลพิษ (หน่วยงานรัฐ) ในประเด็นการทำงานล่าช้าและปล่อยให้สารพิษอยู่ในลำห้วยนานเกิน 10 ปี โดยคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดกล่าวว่าให้หน่วยงานรัฐฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมให้กลับมาในสภาพเดิม โดยการวางแผนการกำจัดฟื้นฟูให้น้ำกลับมามีอยู่ในค่ามาตรฐานดั้งเดิม

สถานการณ์ปัจจุบัน

- การปนเปื้อนของมลพิษ : ยังคงพบตะกอนดินปนเปื้อนสารตะกั่ว
- คุณภาพน้ำและอาหาร : คุณภาพของน้ำมีแนวโน้มดีขึ้น แต่ความเข้มข้นของสารตะกั่วในบางจุดยังคงสูงกว่ามาตรฐานอยู่มาก และชาวบ้านยังคงต้องระวังในการบริโภคสัตว์น้ำจากลำห้วยโดยตรง

Erin Brockovich

สาเหตุ

บริษัท Pacific Gas and Electric Company (PG&E) ในเมืองอังกิลี รัฐแคลิฟอร์เนีย ใช้สาร Hexavalent Chromium (Chromium-6) เพื่อป้องกันสนิมในท่อระบายความร้อน โดยที่เก็บสารเคมีไม่มีการบำบัดกันซึม ทำให้สารพิษรั่วไหลลงสู่น้ำบาดาลต่อเนื่องยาวนานกว่า 30 ปี โดยที่บริษัทรับรู้แต่ปกปิดข้อมูลไว้

ผลกระทบที่เกิดขึ้น

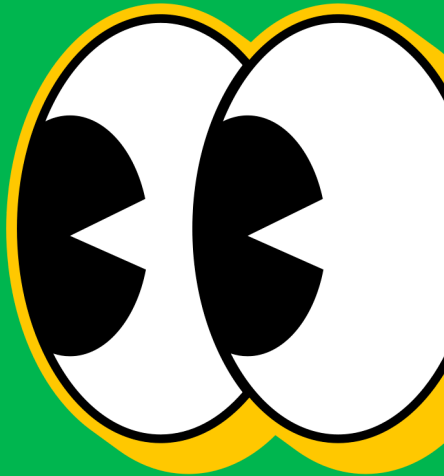
- ด้านสุขภาพ : ชาวบ้านกว่า 600 รายมีอาการป่วยรุนแรง เช่นเป็นมะเร็งปอด มะเร็งกระดูก ระบบสืบพันธุ์มีปัญหา และมีการแท้งบุตร
- ด้านสิ่งแวดล้อม : น้ำบาดาลเป็นสีเขียว ต้นไม้ล้มตาย และสัตว์เลี้ยงเกิดเนื้องอกหรือเสียชีวิต

การดำเนินการทางกฎหมาย

Erin Brockovich มีบทบาทมากในการต่อสู้คดี โดยเป็นผู้รวบรวมหลักฐานและหาหลักฐานสำคัญ คือ บันทึกภายในของบริษัท เพื่อพิสูจน์ว่าผู้บริหารได้ทราบถึงการรั่วไหลแล้ว แต่สั่งให้พนักงานปิดบัง และ ทำลายหลักฐาน โดยผลของคดีคือมีการใช้กระบวนการอนุญาโตตุลาการเพื่อความรวดเร็ว คดีจึงสิ้นสุดที่บริษัทยอมจ่ายค่าเสียหายรวม 333 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

สถานการณ์ปัจจุบัน

- ด้านสิ่งแวดล้อม : ปัจจุบันน้ำบาดาลยังคงมีการปนเปื้อนสาร Chromium-6 ในระดับที่สูงกว่ามาตรฐาน
- สภาพเมือง : เมืองอังกิลีมีประชากรลดลงอย่างมาก เนื่องจากการย้ายออก ชาวบ้านที่ยังคงอยู่ในพื้นที่ก็ต้องเปลี่ยนมาดื่มน้ำขวดและยังคงเฝ้าระวังการฟื้นฟูพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

🌟 หากถูกละเมิดสิทธิ เรียกร้องกับหน่วยงานไหนได้บ้าง? 🌟

 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) : เป็นองค์กรอิสระที่ทำหน้าที่เหมือนผู้ตรวจการในประเทศในสิทธิมนุษยชน

โดยสามารถยื่นเรื่องได้ดังนี้

- เว็บไซต์ : <https://www.nhrc.or.th/th/south/recommend-complaints>
- จดหมาย / email : saraban@nhrc.or.th
- โทรศัพท์สายด่วน : 1377
- ยื่นเรื่องเองที่สำนักงาน กสม.

 กรมควบคุมมลพิษ : ในทางสิทธิมนุษยชน การอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน กรมนี้จึงมีบทบาทสำคัญเมื่อสิทธิในการดำรงชีวิตของคุณถูกกระทบจากมลพิษ

โดยสามารถยื่นเรื่องได้ดังนี้

- ผ่านแอปหรือระบบออนไลน์ เช่น Traffy Fondue / ระบบ ecap ของกรมควบคุมมลพิษ
- email หรือโทรศัพท์ตามที่สำนักงานกำหนด : sarabam@pcd.go.th

 หน่วยงานส่วนท้องถิ่น : เป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด โดยสามารถยื่นได้เองที่สำนักงานเทศบาล / อบต. / ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด

นอกจากสามารถเรียกร้องสิทธิตามหน่วยงานในประเทศแล้ว เรายังสามารถยื่นเรื่องต่อองค์กรเอกชน หน่วยงานภาคประชาสังคม (NGO) มีดังนี้

- มูลนิธินิติธรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม (EnLaw)
- Greenpeace
- EarthGuardian

หรือสามารถเรียกร้องต่อหน่วยงานระหว่างประเทศ ดังนี้

- องค์กรระดับภูมิภาค ASEAN
- สหประชาชาติ (UN , UNICEF)

กล้าเฝ้าหวง
และเรียกร้องสิทธิมนุษยชน

สามารถติดตามข่าวสารได้ที่
facebook fanpage : ELC CMU

